

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2690
Toplantı Tarihi/Sayısı : 3.9.2024/50
Karar Numarası : 2024/871
Başvuran : A. Ö.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın kaldığı ceza infaz kurumunda, kesinleşen mahkeme kararı gereği haftalık telefon görüş süresinin otuz dakika olarak kullandırılması ile mazeretleri nedeniyle kullanamadığı ailesiyle haftalık kapalı görüş süresinin ilgili yönetmelik gereğince telefonla görüş süresine otuz dakika ilave edilmesi suretiyle kullandırılması taleplerinin yerine getirilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. İlgili mevzuat çerçevesinde telefon görüş süresinin otuz dakika olarak uygulanması talebiyle 10/4/2023 tarihinde Afyonkarahisar İnfaz Hakimliğine başvurduğunu, Hakimliğin 9/5/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile talebinin kabulüne ve kendisine uygulanan telefon kısıtlamasının kaldırılmasına karar verildiğini,

b. Afyonkarahisar 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 6/6/2023 tarihli ve 2023/... D. İş sayılı kararı ile anılan karara karşı yapılan itirazın reddine karar verildiğini,

c. 16/6/2023 tarihinde kesinleşen mahkeme kararı gereği haftalık telefon görüş süresinin otuz dakika olarak kullandırılması ile mazeretleri nedeniyle kullanamadığı ailesiyle haftalık kapalı görüş süresinin ilgili yönetmelik gereğince telefonla görüş süresine otuz dakika ilave edilmesi talebinde bulunduğunu,

ç. Bu talep dilekçesine İdare tarafından Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi (ACEP) Sisteminin yeni uygulamaya geçildiği, Sistemde bazı aksaklıklar olduğu vb. gerekçeler ile talebine olumsuz cevap verildiğini, yönetmelikte bu görüşmelerin sadece sesli olarak da yapılabileceğinin belirtildiğini,

d. Sistemde aksaklıkların olduğu ileri sürülse de sesli görüşmenin uygulanmamasına herhangi bir gerekçenin bulunmadığını, adli mahpusların bu süreyi otuz dakika olarak kullandıklarını,

e. Koşuundaki telefon kabininde yaptığı on dakikalık telefon görüşüne ek olarak anılan mahkeme kararları doğrultusunda 6/7/2023 tarihinden itibaren toplam sekiz haftanın perşembe günlerinde koridordaki ankesörlü telefondan ücretli olarak yirmi dakika görüşme yaptığını ancak 31/8/2023 tarihinden itibaren İdarenin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

telefon görüşü ile ilgili mahkeme kararının uygulanmayacağını söylediğini iddia etmekte,

f. Ailesinin ikametine uzaklığı, çocuklarının eğitim durumları ve maddi sıkıntıları nedeniyle kullanamadığı haftalık kapalı ziyaret hakkı süresinin yönetmelik gereğince telefon görüş süresine yansıtılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Ceza İnfaz Kurumlarında görüntülü görüşme dâhil telefon görüşmelerinin, 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “*Telefonla görüşme hakkı*” başlıklı 74’üncü maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendine göre; “*Görüntülü telefon görüşmesi yapılmasına imkân sağlayan teknik alt yapının kurulu bulunduğu Bakanlıkça belirlenen kurumlarda, haftalık görüşme süresi otuz dakika olarak uygulanır. Bu sistem oda veya koğuş içine ya da idarece uygun görülen diğer yerlere kurulabilir. Haftalık ziyaret hakkını kullanmayan hükümlülerin bir sonraki haftalık telefon görüşme süresine ayrıca otuz dakika ilave edilir ve bu süre devredilemez. Bu kapsamdaki görüşmeler aynı hafta içerisinde toplam üç görüşmeyi aşmamak koşuluyla bölünmek suretiyle de yapılabilir. İlave edilen otuz dakika için üç görüşme hakkı daha verilir. Bu görüşmeler görüntülü ve sesli olarak yapılabileceği gibi sadece sesli olarak da yapılabilir. (...)*” hükmü çerçevesinde “*(...) teknik alt yapının kurulu bulunduğu Bakanlıkça belirlenen kurumlarda (...)*” uygulanabileceği,

b. ACEP’in yeni uygulamaya geçildiği, Sistemde bazı aksaklıklar ve eksiklikler olduğu, henüz teknik alt yapının tamamlanmadığı ayrıca Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) Sisteminde idare ve gözlem kurulunun görevine henüz sesli aramanın görüntülü aramaya çevrilmesi ile alakalı kurul kararı ekranı bulunmadığından terör ve örgütlü suçlara mensup mahpusların on dakikalık sesli görüşme yapabileceği,

c. Başvuranın bu konudaki dilekçesine, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 14/12/2023 tarihli ve ... sayılı yazısıyla; “*(...) Bahse konu Proje kapsamında yapılan pilot denemelerin akabinde yaygınlaştırma çalışmaları başlatılmış olup görüntülü telefon görüşmesi yapılmasına imkan sağlayan teknik alt yapının kurulu bulunduğu kurumlar, henüz sistem kabulünün yapılmaması nedeniyle Bakanlıkça belirlenmemiştir. Kaldı ki; söz konusu sistemin kabul işlemleri tamamlanarak ilgili kurumun Bakanlıkça belirlenmesi durumunda da tutuklu, hükümlü veya hükümlülerin tamamı için yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca işlem tesis edilecektir. Ayrıca, Ülkemiz genelinde kabul işlemleri tamamlanan herhangi bir kurum bulunmadığından görüntülü görüşme uygulamasından istifade eden terör ve çıkar amaçlı suç örgütü mensubu hükümlü ve tutuklu bulunmamaktadır. Diğer yandan; sistemin yazılım ve donanım geliştirme çalışmalarının devam ettiği (...)*” şeklinde cevabi yazı yazıldığının tespit edildiği belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle, telefon görüş süresiyle alakalı mevzuat ve mahkeme kararının, Anayasaya aykırı olarak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü ve Kurum tarafından uygulanmadığı iddiası yinelenmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun’un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya

da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “*Ön inceleme*” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir:

“Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön inceleme tabii tutulur ve sonucunda;

a) Kurumun görev alanına girip girmediği,

(...)

yönlerinden incelenir.”

8. Mezkur Yönetmelik’in “*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

12. 6701 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

13. OPCAT’in 19’uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını

dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

14. Başvuran mevzuat ve mahkeme kararı çerçevesinde haftalık telefonla görüşme süresinin otuz dakika olarak uygulanması ile haftalık kapalı ziyaret hakkını kullanmadığı durumda bir sonraki haftalık telefon görüşme süresine otuz dakika ilave edilmesi gerektiğini iddia etmiştir.

15. Ceza infaz kurumlarında mahpusun telefon görüşmesi konusuyla ilgili benzer başvurularda Anayasa Mahkemesi (AYM), telefonla görüşmeye müdahaleyi haberleşme hürriyeti kapsamında değerlendirmiştir. (AYM, A. İ., B. No.: 2017/16005, 11/12/2019, para. 40-44; *Hacı Serhat Karşılı*, B. No.: 2017/19534, 18/6/2020, para. 36-40; *Kadir Kırmacı*, B. No.: 2017/25975, 18/6/2020, para. 37-41). Ayrıca AYM, mahpusun eşi ile telefonla görüşmesine izin verilmemesini özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti bağlamında incelemiştir (AYM, *Aydın Kahveci*, B. No.: 2020/11832, 20/12/2023, para. 12).

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) yargı kararlarının icra edilmesi hakkını adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olarak kabul etmektedir. AİHM'e göre mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne götürme ve aynı zamanda mahkemece verilen kararın uygulanmasını isteme hakkını da kapsamaktadır. Mahkeme kararlarının uygulanması, yargılama sürecini tamamlayan ve yargılamanın sonuç doğurmasını sağlayan bir unsurdur. Karar uygulanmazsa yargılamanın da bir anlamı olmayacaktır (*Hornsby/Yunanistan*, B. No.: 18357/91, 19/3/1997, para. 40; *Scordino/İtalya (No. 1)*, B. No.: 36813/97, 29/3/2006, para. 196; *Burdov/Rusya*, B. No.: 59498/00, 7/5/2002, para. 37).

17. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

18. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve içtihatlarla birlikte ele alındığında; işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında olmadığından Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi alanına girmediği değerlendirilen başvurunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/9/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

Ek: 2024/871 A. Ö. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

10.09.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : A. Ö.
Karar Numarası : 2024/871

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmenin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılamaması ve iş akışı takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>